

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özkan Barın
Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Gelişen (Şapatan) köyünün Suçıktı (Belütya) mezrasında yaşayan yurttaşlar, yaklaşık yirmi gündür çeşmelerden akan suyun yoğun şekilde bulanık, çamurlu ve insan sağlığını tehdit edecek düzeyde kirli olduğunu belirtmektedir. Bölge halkı tarafından bize iletilen görüntülerde içme ve kullanma suyunun yüksek miktarda sediment ve kirleticiler içerdiği, ayrıca su şebekesinde biyolojik kirlilik riskine işaret eden unsurların bulunduğu görülmektedir. Köylülerin beyanlarına göre söz konusu durum nedeniyle yurttaşlar içme, yemek hazırlama, kişisel hijyen ve günlük yaşamın en temel ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi güçlük yaşamaktadır.

Temiz ve güvenli içme suyuna erişim, yalnızca bir altyapı hizmeti değil; yaşam hakkının, halk sağlığının ve insan onuruna yakışır yaşam koşullarının ayrılmaz bir parçasıdır. Birleşmiş Milletler tarafından temel insan hakkı olarak tanımlanan güvenli içme suyuna erişimin sağlanamaması, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların sağlık, eğitim, ekonomik yaşam ve toplumsal refah düzeyleri üzerinde doğrudan ve uzun vadeli sonuçlar doğurmaktadır.

Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan durum münferit bir altyapı sorunu olarak değerlendirilemez. Hakkâri'nin birçok köyü, mezrası ve kırsal yerleşiminde yıllardır içme suyu şebekelerinin eskimesi, kaynak koruma alanlarının oluşturulmaması, düzenli analizlerin yapılmaması, bakım-onarım hizmetlerinin yetersizliği ve denetim eksiklikleri nedeniyle benzer sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle dağlık coğrafyada bulunan yerleşim alanlarında su kaynaklarının korunmasına yönelik yatırımların yetersizliği, içme suyu depolarının fiziki koşullarındaki eksiklikler ve şebeke sistemlerinin uzun yıllardır yenilenmemesi halk sağlığını tehdit eden yapısal bir soruna dönüşmüştür.

Kirli ve çamurlu suyun uzun süre boyunca kullanılması; başta çocuklar, yaşlılar, hamileler ve kronik hastalığı bulunan bireyler olmak üzere toplumun kırılgan kesimleri açısından ciddi sağlık riskleri oluşturmaktadır. Su kaynaklı enfeksiyonlar, bağırsak hastalıkları, parazitler ve çeşitli bakteriyolojik riskler, temiz suya erişimin kesintiye uğradığı bölgelerde çok daha yüksek düzeyde ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen yurttaşların günlerdir güvenli içme suyuna erişememesi, ilgili kurumların kriz yönetimi ve önleyici kamu hizmetleri bakımından yeterli müdahaleyi gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorusunu gündeme getirmektedir.

Öte yandan, kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların temiz suya erişimde yaşadığı sorunların devam etmesi; bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmekte, kırsal yaşamın devamını zayıflatmakta ve kamu hizmetlerine erişimde anayasal eşitlik ilkesini tartışmalı hale getirmektedir. Kent merkezlerinde olağan kabul edilen kamusal hizmetlerin kırsal bölgelerde sürekli biçimde aksamaması, yalnızca teknik bir eksiklik değil aynı zamanda kamusal önceliklerin dağılımına ilişkin yapısal bir meseledir.

Bu çerçevede; Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu krizinin nedenlerinin ortaya çıkarılması, halk sağlığını tehdit eden risklerin tespit edilmesi, sorumluların belirlenmesi ve Hakkâri genelinde benzer sorunların yaşandığı kırsal yerleşimlerde kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmaların başlatılması ve ilgili bakanlıkların bu doğrultuda girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu kirliliğinin bölgedeki hayvancılık faaliyetleri ve tarımsal üretim üzerindeki etkilerine ilişkin herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?
2. Kirli su nedeniyle hayvan sağlığı açısından oluşabilecek risklerin belirlenmesi amacıyla veterinerlik hizmetleri kapsamında herhangi bir çalışma yürütülmüş müdür?
3. Hakkâri genelinde içme ve kullanma suyu yetersizliği nedeniyle üretim kapasitesinde düşüş yaşandığı tespit edilen kırsal yerleşim sayısı kaçtır?
4. Son on yılda Hakkâri’de kırsal su altyapısına yönelik gerçekleştirilen yatırım miktarı nedir?
5. Kırsal bölgelerde içme suyu kaynaklarının korunması ve kalıcı önlemlerin alınması için yürütülen projeler nelerdir?
6. Hayvancılık işletmelerinde kullanılan suyun kalite standartlarının denetlenmesine yönelik uygulamalar hangi sıklıkla gerçekleştirilmektedir?
7. Hakkâri’de iklim krizi, kuraklık ve altyapı eksikliklerinin kırsal üretim üzerindeki etkilerine ilişkin hazırlanmış bir risk değerlendirme raporu bulunmakta mıdır?
8. Temiz suya erişimde yaşanan sorunların kırsal nüfusun azalması ve köylerden göç üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızın herhangi bir çalışması mevcut mudur?
9. Hakkâri’de benzer sorunların yaşandığı köy ve mezraların tamamını kapsayan bir kırsal su altyapısı rehabilitasyon programı hazırlanmakta mıdır?
10. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşayan yurttaşların temiz ve güvenli suya erişiminin sağlanması amacıyla Bakanlığınızın ilgili kurumlarla birlikte hayata geçirmeyi planladığı somut çalışmalar nelerdir?